

[Anden næstformand.]

Med skrivelse af 3. marts 1971 har finansministeren fremsendt skriftlig besvarelse af et af medlem af folketinget Sigsgaard stillet spørgsmål. Spørgsmålet og besvarelsen vil blive optaget i Folketingstidende.

Medlem af folketinget Knud Hertling har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for Grønland at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren oplyse, hvorledes det går med spørgsmålet om erstatning til private husejere, som flytter fra Qutdligs-sat og andre fraflytningssteder?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Ministeren for Grønland (A. C. Normann):

Jeg skal herved tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om statens tjenestemænd i Grønland, forslag til lov om pension til statens tjenestemænd m. v. i Grønland og forslag til lov om tjenestemandslønninger m. m. og klassificering af statens tjenestemandstillinger i Grønland.*

Af bemærkningerne til § 28 i lov om tjenestemandslønninger m. v. og klassificering af tjenestemandstillinger i staten, folkeskolen og folkekirken af 1969 for tjenestemændene i Danmark fremgår, at man ved gennemførelsen af tjenestemandsskikreformen i Danmark i 1969 anså det for nødvendigt at udsætte gennemførelsen af en tilsvarende tjenestemandsskikreform for Grønland, men det blev samtidig i bemærkningerne tilkendegivet, at tjenestemandsskikreformen for Grønland til gengæld burde have tilbagevirkende kraft til 1. juli 1969. Årsagen til, at dette lovgivningsarbejde blev udsat, var bl. a., at det særlige for Grønland gældende lønsystem og andre særlige forhold i Grønland gjorde det nødvendigt i et vist omfang at udforme lovene anderledes end de tilsvarende love i Danmark. Dertil kom, at lovene forinden behandlingen i folketinget skulle forelægges for Grønlands landsråd, hvilket i 1969 af tidsmæssige grunde var udelukket. På denne baggrund er de her for folketinget fremlagte lovforslag nu blevet udarbejdet, og forslagene har forinden været forelagt

Grønlands landsråd under dettes ordinære samling i september 1970.

For alle 3 lovforslag gælder det, at man har tilstræbt størst mulig parallelitet med de tilsvarende i Danmark gældende love, men det har som nævnt været nødvendigt i et vist omfang at udforme afvigende regler.

Det førstnævnte forslag til lov om statens tjenestemænd i Grønland tilsigter at gennemføre de samme nyskabelser, som den tilsvarende danske lov. Reglerne er således i det hele foreslået forenklet i forhold til den hidtidige lovgivning, og det kan især nævnes, at en lang række detailbestemmelser om løn- og ansættelsesvilkår er udeladt, idet de fremtidig skal afløses af aftaler med de respektive organisationer ganske efter retningslinjerne i den tilsvarende danske lov. Der foreslås endvidere åbnet mulighed for ansættelse af tjenestemænd på åremål, hvilket på forhånd skønnes at kunne få betydning netop for Grønland, når særlige opgaver skal løses, og jeg kan måske i denne forbindelse nævne, at man evt. vil kunne anvende denne ansættelsesform ved etablering af nyordninger i Grønland, og her er det måske nærliggende at pege på den ventede indførelse af skat i Grønland.

Der åbnes i forslaget mulighed for anvendelse af bredere ansættelsesområder, og også dette må formodes at få gavnlige indflydelse på Grønlandsadministrationen forstået på den måde, at man ved aftale med organisationerne må tilstræbe, at tjenestemændene under Grønlandsadministrationen bliver forpligtet til vekslende tjeneste i Grønland og i Danmark.

Det vil føre for vidt i detaljer at redegøre for de regler i forslaget, som afviger fra den i Danmark gældende tjenestemandsskiklov, og jeg indskrænker mig derfor til at nævne de væsentligste af disse. Som bekendt skønnede Grønlandsudvalget af 1960, at det af hensyn til rekrutteringen af den fornødne arbejdskraft til Grønland ville være nødvendigt at opretholde 2 lønniveauer i Grønland for henholdsvis hjemmehørende og ikke-hjemmehørende. Den nugældende grønlandske tjenestemandsskiklov af 1964 lovfæstede på ny dette princip, og i lovens § 85 fastsattes kriteriet for afgrænsningen af disse 2 grupper, det så-

[Ministeren for Grønland.]

kaldte fødestedskriterium. Denne lovbestemmelse er opretholdt i § 10 i det her forelagte forslag, og Grønlands landsråd har givet sin tilslutning dertil. Det i bestemmelsen omhandlede dispensationsnævn, der kan dispensere fra reglerne i bestemmelsen, er ligeledes foreslået opretholdt, men Grønlands landsråd har dog, som det vil fremgå af bemærkningerne til forslaget § 10, ønsket spørgsmålet om nævnets fortsatte beståen taget op til overvejelse efter en periode på 10 år.

Reglerne om anvist bolig er foreslået udformet således, at spørgsmålet om fastsættelse af boligbidrag for hjemmehørende og ikke-hjemmehørende tjenestemænd fremtidig fastsættes ved aftale med organisationerne, jfr. herved lovforslagets § 15. Det er i bemærkningerne til denne bestemmelse fastslået, at aftale om sådant boligbidrag også for ikke-hjemmehørende tjenestemænd, der for tiden har fri bolig, skal være indgået så betids, at en boligbidragsordning kan gennemføres med virkning fra den 1. januar 1972.

Loven om pension til statens tjenestemænd m. v. i Grønland er ligesom loven om statens tjenestemænd i Grønland i videst muligt omfang søgt udformet på linje med den tilsvarende danske lov. De særlige nydannelser vedrørende ægtefællepension, opsat pension samt om opsparing af pensionsalder og kvalificeret pension som følge af invaliditet er således foreslået overført til den grønlandske lov.

Der er dog foreslået særlige regler for Grønland vedrørende ret og pligt til at søge afsked med pension. Efter den nugældende grønlandske tjenestemandsløvs indtræder pligten til at afgå fra tjenesten ved det fyldte 65. år, og en tjenestemand har ret til afsked med pension efter at være fyldt 60 år.

De tilsvarende aldersgrænser i den danske lov er 70 og 67 år. Ikke-hjemmehørende tjenestemænd har ifølge den nugældende grønlandske tjenestemandsløvs yderligere ret til afsked med pension fra det fyldte 55. år under forudsætning af, at den pågældende tjenestemand forud for afskedigelsen erklærer sig villig til at overgå til honorarlønnet beskæftigelse i en passende stilling uden for Grønland.

Det nu fremlagte forslag foreslår disse afvigende bestemmelser opretholdt, dog således at der ikke stilles denne særlige betingelse, men i stedet krav om 10 års tjeneste i Grønland fra det 45. til det 55. år. Tjeneste i Grønland i 10 år fra det fyldte 45. år giver adgang til en særlig gunstig pensionsanciennitetsberegning.

Jeg kan om disse spørgsmål henvise til lovforslagets § 2, jfr. § 24 sammenholdt med § 29 i lovforslaget om statens tjenestemænd i Grønland samt bemærkningerne til disse bestemmelser.

Baggrunden for sådanne særlige regler er, at tjenesten i Grønland erfaringsmæssigt har vist sig at være mere belastende end i Danmark på grund af de klimatiske forhold, men også på grund af de hyppige ændringer i sandsstrukturerne. For de ikke-hjemmehørendes vedkommende gør sig yderligere det forhold gældende, at tjenesten forrettes uden for deres hjemlige miljø.

Jeg vil gerne understrege, at disse for tjenestemandene gunstige regler er foreslået gennemført også af hensyn til Grønlandsadministrationens effektivitet, idet man har erfaring for, at en udskiftning af tjenestemandene i Grønland som oftest er ønskelig ved de foreslåede aldersgrænser.

Lov om tjenestemandslønninger m. m. og klassificering af statens tjenestemandstillinger i Grønland afviger mere fra den danske lønlovslov end de to første love, og dette skyldes især det tidligere omtalte særlige lønsystem i Grønland med forskelligt lønniveau for hjemmehørende og ikke-hjemmehørende tjenestemænd.

Som det vil fremgå af de almindelige bemærkninger til loven, tilsigter denne dog i øvrigt i videst muligt omfang en parallelisering med det nye tjenestemandssystem i Danmark, idet man ligesom i den danske lov opererer med 40 lønrammer og samme antal skalatrin inden for disse lønrammer som i den danske lov, dog med reducerede grundlønninger som følge af det særlige grønlandske lønniveau. Til ikke-hjemmehørende ydes Grønlandstillæg til lønnen efter lovforslagets § 24, stk. 2 og 3.

Ligesom i Danmark har man søgt lønrammerne fastlagt således, at generelle lønforbedringer ikke bliver konsekvensen af lovforslagets gennemførelse bortset fra de lønforbedringer, som en evt. ændret

[Ministeren for Grønland.]

vurdering af de enkelte stillinger medfører, samt en generel lønforbedring på 3 pct. gældende fra 1. juli 1969, der er beregnet på grundlag af udviklingen på det almindelige arbejdsmarked i Grønland.

Stillingerne er klassificeret efter de principper, som blev anvendt ved klassificeringen af stillingerne i den danske lønningsslov, og indplaceringen af de enkelte tjenestemænd vil finde sted efter tilsvarende regler. Den i lovforslagets kapitel 4 foreslåede ordning vedrørende stedtillæg er særlig for Grønland og langt mindre bekostelig end den tilsvarende danske ordning og vil ikke medføre merudgifter.

Ligesom i den tilsvarende danske lovs § 1 er det fastslået, at loven er af midlertidig karakter og senere skal afløses af aftaler med organisationerne. Såfremt lovforslaget bliver vedtaget af folketinget, må man derfor formode, at forhandlinger om ændringer i loven skal optages med de forhandlingsberettigede organisationer relativt kort tid efter lovens ikrafttræden i fortsættelse af de forhandlinger, som i nærmeste fremtid skal føres med disse organisationer om den tilsvarende danske lov. Det må derfor understreges, at loven, da den som nævnt i min indledning bør have tilbagevirkende kraft til 1. juli 1969, i nogen grad er en lønjustering vedrørende en forløben periode.

Jeg finder anledning til at henlede opmærksomheden på bestemmelsen i lovforslaget § 4 om brændselskompensation til tjenestemænd, som ikke er hjemmehørende i Grønland. Det er foreslået, at udbetaling af denne brændselskompensation gøres tidsbegrænset og bringes til ophør den 1. januar 1972.

Som nævnt i de almindelige bemærkninger til lovforslaget antages reformens gennemførelse i året 1969 at medføre merudgifter på ca. 600.000 kr., i året 1970 ca. 3 mill. kr. og i året 1971 ca. 3 mill. kr. For finansåret 1971-72 vil der på grund af lovens tilbagevirkende kraft således fremkomme en merudgift på ca. 6,6 mill. kr.

I øvrigt tillader jeg mig med hensyn til enkeltheder i de 3 lovforslag at henvise til de forslagene ledsagende bemærkninger.

Jeg skal dog særlig henlede opmærksomheden på de almindelige bemærkninger til

forslag til lov om tjenestemandslønninger m. m. og klassificering af statens tjenestemandstillinger i Grønland.

Det er her bl. a. oplyst, at de stadig stigende skattebyrder i Danmark samt dyrtidstillæggets kraftige stigning i Grønland, bortset fra den største lønmodtagergruppe, der er aflønnet i henhold til overskomssten mellem ministeriet for Grønland og Grønlandsk Arbejdersammenslutning, har medført, at lønniveauet i Grønland i de senere år er steget relativt kraftigt.

Der gives dog samtidig i disse bemærkninger udtryk for, at en ændret udvikling i så henseende næppe bør gennemføres ved en ny tjenestemandslvgivning for Grønland, men snarere ved tilbageholdenhed med hensyn til lønforhøjelser under de relativt nært forestående forhandlinger med de respektive organisationer og ved indførelse af skat i Grønland.

Forslagene har som nævnt været forelagt Grønlands landsråd, der har afgivet en betænkning af 12. oktober 1970.

Bortset fra enkelte særlige forslag især om klassificeringen af enkelte tjenestemandsgupper, som man i videst muligt omfang har taget hensyn til, hvilket fremgår af bemærkningerne til lovforslagene, er det i betænkningen udtalt, at man i det hele kan tiltræde lovforslagene.

Jeg finder anledning til at nævne, at landsrådet i betænkningen giver udtryk for tilfredshed med, at lovene åbner mulighed for fremtidige aftaler mellem staten og centralorganisationerne og dermed mulighed for i højere grad end hidtil at afbalancere løn- og ansættelsesvilkår for hjemmehørende og ikke-hjemmehørende tjenestemænd.

Landsrådet finder, at en sådan afbalancering vil kunne finde sted ved en gradvis nedtrapping af Grønlandstillægget til ikke-hjemmehørende tjenestemænd, men også, således som jeg har forstået betænkningen, ved gradvis afskaffelse af de særlige tjenestegoder, som tilkommer de ikke-hjemmehørende tjenestemænd, i første række retten til fri bolig. Jeg kan for mit vedkommende være enig med landsrådet i, at en sådan udvikling er ønskelig, men må samtidig udtale, at der i forbindelse med nedtrapping af Grønlandstillægget fortsat må tages

[Ministeren for Grønland.]

hensyn til rekrutteringen af den arbejdskraft fra Danmark, som den fortsatte udbygning af Grønland til enhver tid nødvendiggør.

Forslagene har endvidere løbende været drøftet med de forhandlingsberettigede centralorganisationer, og der har under disse forhandlinger stort set været enighed om lovbestemmelsernes indhold. Centralorganisationerne har dog stillet krav om automatisk dyrtidsregulering af det Grønlandstillæg, som ydes de ikke-hjemmehørende tjenestemænd i Grønland. Dette krav er ikke imødekommet. Centralorganisationerne har endvidere taget afstand fra tidsbegrænsningen for udbetaling af brændselskompensation samt opretholdelse af fri bolig for de ikke-hjemmehørende tjenestemænd til den 1. januar 1972. På grund af uenighed på disse punkter har centralorganisationerne taget forbehold med hensyn til lovkomplekset som helhed.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale de forelagte lovforslag til velvillig behandling i det høje ting.

Landbrugsministeren (Henry Christensen): Herved tillader jeg mig for det høje folketing at fremsætte forslag til lov om ændring af lov om landbrugsejendomme.

Den gældende landbrugslov, der blev gennemført i foråret 1967, indeholder bestemmelse om, at forslag til revision af loven skal fremsættes for folketinget i folketingsåret 1970-71. Baggrunden for denne bestemmelse var den usikkerhed, der rådede med hensyn til planlægning af landbrugets struktur på længere sigt. Landbokommissionen har med henblik på lovens revision i 1969 foretaget en ny gennemgang af spørgsmål vedrørende landbrugets strukturudvikling, herunder navnlig sammenlægning og supplerende af landbrugsejendomme, samdrift af landbrugsejendomme, overgang af landbrugspålig jord til anden anvendelse og spørgsmål om erhvervelse af landbrugsejendomme og landbrugets besiddelsesformer. Lovforslagets bestemmelser bygger i væsentlig grad på de forslag, som et flertal af landbokommissionens medlemmer har tiltrådt, og som er angivet i kommissionens 8. betænkning af 18. december 1969.

Landbrugsloven af 1967 åbnede bedre

muligheder for en strukturtilpasning af landbrugets driftsstørrelser, idet sammenlægnings- og samdriftsbestemmelserne blev liberaliseret. Siden landbrugslovens revision i 1967 er der fortsat sket en tilpasning i retning af færre og større landbrugsbedrifter som en naturlig driftsmæssig og økonomisk udvikling inden for landbrugs-erhvervet. En yderligere udvikling i denne retning må anses sandsynlig også under hensyn til den svigtende tilgang af nye landmænd til erhvervet. Der er for mig ingen tvivl om, at der også i fremtiden vil være behov for alle brugsstørrelser, men jeg har dog anset det for nødvendigt at søge loven yderligere liberaliseret, således at der i større omfang er mulighed for den enkelte til at forøge sin ejendoms jorder.

Lovforslaget indeholder bestemmelse om en forhøjet sammenlægningsgrænse på 100 ha til afløsning af de gældende grænser på henholdsvis 35 ha og 75 ha, således at der ikke ved afgørelsen af, om sammenlægning eller jordsupplering kan tillades inden for grænsen på 100 ha, skal tages hensyn til, om der er ønsker om tillægsjord. Det har været en vigtig forudsætning for landbokommissionen, at kravene om en hensigtsmæssig beliggenhed af jorderne ved sammenlægning opretholdes, således at der ikke under strukturtilpasningen sker en forringelse af den gode jordfordeling, der har været en fordel for dansk landbrug i forhold til de fleste andre lande. Også regeringen lægger stor vægt på, at der fastholdes en god arrondering.

Reglerne om samdrift er af landbokommissionen foreslået lempet, således at landbrugsejendomme, der ejes sammen, frit kan drives sammen, og således at grænsen for samdrift ved forpagtning forhøjes fra 100 ha til 200 ha. For dog at hindre, at et større antal landbrugsejendomme på denne måde kunne drives sammen, indeholder forslaget derfor den begrænsning i forhold til landbokommissionens forslag, at samdrift af jorder med et samlet areal over 100 ha ikke må vedrøre jord fra flere end 5 landbrugsejendomme.

Med hensyn til bestemmelserne i landbrugslovens kap. V om erhvervelse af landbrugsejendomme foreslås de nugældende bestemmelser, hvorefter landbrugsejendomme, der ved byudviklingsplan er udlagt til